

BUCOVINA
sub
Dominațiunea Românească

La 20 de ani dela Unire

de

ION I. NISTOR

Profesor la Universitatea Regele Carol II din Cernăuți

Cu 2 hărți și 45 ilustrații

Monumentul Unirii din Cernăuți

Cernăuți, 1938

BUCOVINA
sub
Dominația Românească

La 20 de ani dela Unire

de

ION I. NISTOR

Profesor la Universitatea Regele Carol II din Cernăuți

Cu 2 hărți și 45 ilustraționi

Cernăuți, 1938

Cuvânt către cetitorii

In cursul anului acestuia se împlinesc două decenii de la unirea Bucovinei cu țara-mamă România. Aniversarea aceasta trezește în sufletele celor cari au trăit acele clipe istorice, amintiri scumpe și duioase. Sunt clipe unice în viața oamenilor și a popoarelor, care nu se mai repetă, dar care rămân veșnic vii și care se repercu-tează fără întrerupere în viața neamului până ce se contopesc cu veșnicia.

In amintirea acelor clipe am așternut pe hârtie întâmplările cele mai însemnate din viața Bucovinei sub dominațiunea românească, pentru a arăta progresele pe care această provincie le-a realizat din clipa în care a reîntrat în ritmul comun de viață politică, economică și culturală românească.

Fazele principale ale acestei evoluții au fost expuse și în limba franceză pentru Expoziția generală din Paris din anul trecut.

ION I. NISTOR

Cernăuți, Buna-Vestire, 1938.

Unirea Țărilor Române

România modernă s'a încheiat din unirea Principatelor Române Muntenia și Moldova într'un stat național unitar. Acest memorabil act istoric s'a săvârșit la 1859 prin votul Adunărilor Naționale dela Iași și București. Unirea Principatelor sub Domnitorul Ion Alexandru Cuza a fost recunoscută de Puterile Garante, semnatare ale tratatului de pace dela Paris din 1856, în frunte cu sora noastră mai mare Franța generoasă a împăratului Napoleon al III-lea.

Dar la actul Unirii din 1859 n'a participat Moldova întreagă, aşa cum ea fusese descălecată de marii ei voevozi Alexandru=cel-Bun și Ștefan=cel=Mare. La votarea Unirii dela Iași au fost lipsă reprezentanții Țării=de=Sus a Moldovei din ținuturile Cernăuți și Suceava. Absența aceasta se explică prin faptul că ținuturile acestea nu mai făceau parte din Moldova. Aceste regiuni din Țara=de=Sus fuse-seră anexate la Impărăția Austriei sub numele de *Bucovina*.

Îngustarea străvechilor granițe ale Moldovei se făcuse la 1775, când împărăteasa Maria Tereza ocupase Țara=de=Sus a Moldovei și o încorporase Imperiului Habsburgic.

O hartă a Moldovei, tipărită în Olanda la 1737 și descoperită de curând în Biblioteca Națională din Paris, infățișează Moldova întreagă, în hotarele ei istorice, aşa cum ele fuseseră statornicite de-a lungul Nistrului de vechii descălecători ai țării. Autorul hărții este însuși Principele Dimitrie Cantemir, dela care, pe lângă o amplă istorie a Imperiului Otoman, ni s'a păstrat și cea mai largă și documentată descriere a Voevodatului Moldovei din vremea sa.

Trăind sub stăpâniri străine, Români din Bucovina nu s'au putut împărtăși de bucuria Unirii dela 1859 și nici n'au putut contribui, cu puterile lor intelectuale și materiale, la consolidarea României Moderne. Ei au fost sortiți să îndure apăsarea stăpânirii străine și să aștepte încă mai bine de jumătate de veac, până să sună și pentru ei ceasul cel mare al libertății.

În învălmășeala războiului mondial, cel mai crâncen din căte a cunoscut omenirea, a triumfat principiul de libertate și autodeterminare a națiunilor subjugate din Europa. În unire cu marii și cu puțernicii săi aliați, România a adus și ea suprema jertfă de sânge pentru eliberarea conaționalilor săi de sub jugul stăpânirii austro-ungare.

Numai în urma marei izbânde a aliaților, Români din Bucovina și Basarabia, deopotrivă cu frații lor din Transilvania, Banat și Maramureș, au putut scufunda jugul dominațiunii străine și proclama, într'un elan indescriabil, unirea provinciilor lor cu *Regatul României*, libere și independente.

Proclamarea unirii *Basarabiei*, *Bucovinei* și *Transilvaniei* a urmat în scurte intervale una după alta.

La 27 Martie 1918, Adunarea Națională dela Chișinău proclamă unirea *Basarabiei* dintre Prut și Nistru cu *Tara-Mamă*.

La 28 Octombrie 1918, Români din *Bucovina*, întruniti în Congres Național la Cernăuți, proclamară Unirea *Bucovinei* cu *Regatul liber al României*.

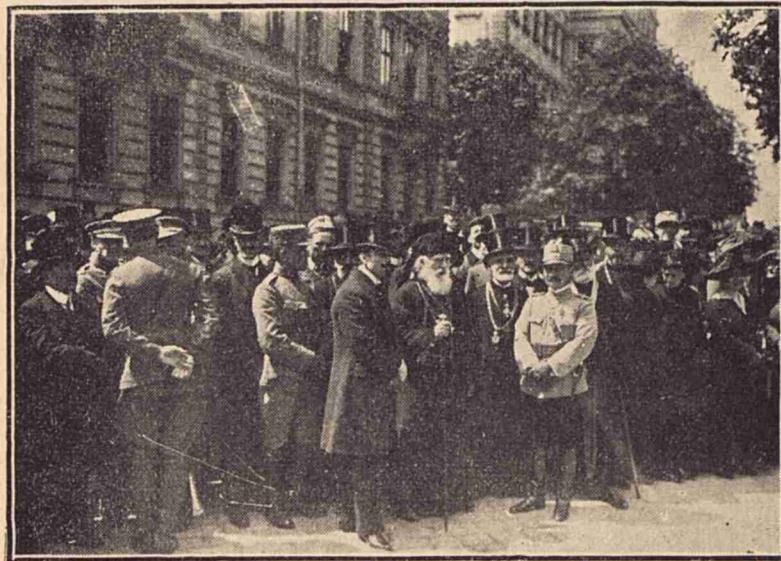
Iar la 1 Decembrie 1918, Români din *Transilvania*, *Banat* și *Maramureș*, constituiți în Marea Adunare Națională dela Alba-Iulia, proclamară unirea teritoriilor lor naționale cu *Regatul României*.

Astfel s'a putut întâmpla ca actele Unirii dela Iași și București din 1859 să primească, după un interval de 60 de ani, o amplă și fericită întregire prin actele de unire dela Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia din 1918. Si cum toate aceste mari și memorabile acte istorice au izvorit din voință, liber și unanim exprimată, a Românilor din *Vechiul Regat*, din *Bararabia*, *Bucovina* și *Transilvania*, ele constituie temelia cea mai sigură și mai puternică pe care se ridică, mândru și impunător, edificiul politic al *României Mari*, întregită în străvechile ei hotare etnice și istorice, sub fericita și înțeleapta ocârmuire a *Regelui Ferdinand I* și a M. S. *Reginei Maria*.

Prin încorporarea Bucovinei în organismul politic al statului național român, această provincie românească, dela Unire încoace, a reîntrat în ritmul comun al vieții naționale de stat, bucurându-se deplin de toate foloasele și avantajele unei ocârmuiriri naționale și contribuind cu puterile ei proaspete la înălțarea și consolidarea patriei comune.

Hora în piața Unirii din Cernăuți, la 28 Noembrie 1918

Mitropolitul Vladimir, Ministrul Nistor și Generalul Zadik la 10 Mai 1919

Regele Ferdinand I

M. S. Regina Maria

Iar pentru a putea scoate mai bine în relief și a aprecia după merit roadele ocârmuirii românești în provincia de două decenii unită cu Tara-Mamă, credem că se impune să insistăm nișel asupra condițiilor

Stema Moldovei

nilor de viață a acestei provincii pe timpul stăpânirii austriace, asupra împrejurărilor în care s'a realizat Unirea ei cu Regatul Român, precum și asupra prosperității ei sub părinteasca oblađuire națională.

II
Bucovina, țeagănuș Moldovei

Mitropolitul Vladimir Repta

Din timpurile vechi și imemoriale teritoriul numit de Austriaci Bucovina, după pădurile de fag, numite slavonește „bucovine“, adică „silvae faginales“, făcea parte integrantă din Țara Moldovei. Mai mult chiar, Bucovina a fost însuși leagănul Statului Moldovesc. Pe teritoriul ei se găsea vechea capitală a Moldovei Suceava cu reședința domnească, care numai în urmă a fost strămutată la Iași.

La Suceava își avea reședința Mitropolitul Moldovei. Tot la Suceava se păstrează până astăzi relicviile mucenicului ortodox Ioncel-Nou, care suferise martiriul la Cetatea-Albă în 1324, și care fură aduse la Suceava de Alexandru cel Bun (1401), ca patron ocrotitor al Țării Moldovei. Pe lângă vechiul scaun episcopal dela Rădăuți se găsește acolo până astăzi covoii cu osemintele pământene ale Voievodului Bogdan I, Descălecătorul Moldovei.

La Putna, cu odoarele ei, este locul de vecinică odihnă al marului erou al creștinătății Ștefan cel Mare, care, în luptele sale cu păgânătatea și-a dobândit lauriile izbândeи nemuritoare pentru creștinătatea răsăriteană întreagă, dar și a apusului creștin. În mănăstirea dela Sucevița, împodobită cu frescuri minunate, se păstrează odoarele și osemintele principilor ei Ieremia și Simion, ctitorii dinastiei Movileștilor. La Voronet, la Moldovița, la Pătrăuți, la Arbore, la Dragomirna, la Homor, la Sânt-Ilie, la Sirete, vechea capitală a lui Lațcu-Vodă, și la Sf. Onofrei s-au păstrat admirabile monumente de pictură și arhitectură moldovenească, o doavadă a spiritului de jertfă și a dragostei de artă a vechilor domni și boeri moldoveni.

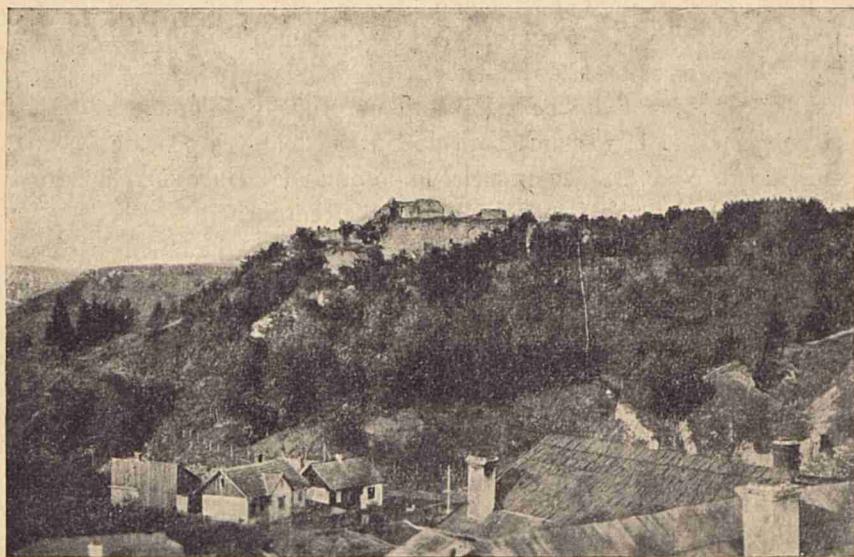
Bucovina constituie un adevărat muzeu în aer liber, un sobor de mănăstiri, care se îngrămadesc una lângă alta, venind fiecare din câte o domnie puternică și glorioasă.

Cernăuți, capitala Bucovinei, se pomenește dela 1408 încoace în tratatele comerciale ale Moldovei cu Polonia. În Câmpulungul Bucovinei dăinuеște încă spiritul de libertate și independență a vechei răzeșimi muntene de care ne amintește prințipele Dimitrie Cantemir. În Codrul Cosminului de lângă Cernăuți se deslușește până astăzi freamătuл strălucitei izbânde a lui Ștefan cel Mare asupra craiului polon Ion Albert (1497).

III

Anexarea Bucovinei la Austria

Asupra acestui pământ, presărat la tot pasul, cu urme nepieritoare de artă și creație românească, își îndreptă Austria ochii săi lacomi de cucerire, când, în toiul războiului rusofunc din 1768—1774,

Cetatea Sucevei

curând după împărțirea Poloniei (1772), ea ceru Porții Otomane o fâșie din pământul Moldovei, pentru a-și deschide o cale de comunicație între Galia, de curând luată dela Poloni, și Ardealul anexat de mai înainte, după sfârșirea voevozilor indigeni (1691).

Consimțimântul Porții fu cumpărat cu bani grei și cu daruri prețioase. Când veni însă la delimitare, Austria nu se mulțumi cu o fâșie îngustă de pământ, precum ceruse, ci cuprinse întreg ținutul Cernăuțiilor și cea mai mare parte din ținutul Sucevei, deci teritoriul cel mai bogat din toate în urme istorice din trecut și în amintiri scumpe pentru întreg neamul românesc.

În zadar protestară boierii și clerul în frunte cu principalele Grigore Ghica împotriva încălcării hotarelor țării; înzadar încercără să demonstreze Porții, prin hărți și memorii, că Austria, în loc de o fâșie îngustă, necesară pentru deschiderea unei căi de comunicație, a cuprins două ținuturi întregi din pământul Moldovei, cele mai frumoase și mai bogate în amintiri istorice neperitoare.

Dar protestul Moldovenilor răsună în pustiu, fiindcă diplomația austriacă vârsă aur din belșug pentru a corupe pe Turci și a-i face să consimtească la răsluirea Țării-de-Sus a Moldovei, pe care Austria usurpătoare o botează cu numele impropriu de *Bucovina*, pentru a masca prada teritorială în ochii diplomației europene.

Este mai mult decât o simplă coincidență că jurământul de creștină, stors Bucovinenilor de către noua stăpânire coincidea cu asasinarea la Iași a voevodului Grigore Ghica, comisă chiar în ziua de 1 Octombrie 1777.

Actul de cesiune s'a încheiat, fără consimțimântul Moldovenilor, de către Poarta suzerană, cu toate că ea, în virtutea vechilor capitulațiuni, n'avea dreptul de a înstrăina nici o palmă de loc din pământul Țării Moldovei.

Actul de delimitare, semnat la Balamutovca pe Nistru în 1775, fu mai apoi incorporat instrumentului de pace, semnat la Șiștov de Austria și Turcia în 1791. În baza acestui act diplomatic, Austria anexă Bucovina cu o suprafață de peste 10.000 km² și cu o populație de aproape 100.000 locuitori, așezată în 3 orașe, Suceava, Sirete și Cernăuți și în circa 200 de sate.

IV

Bucovina sub administrația austriacă

Moldova „austriacă”, căci aşa se numia acest teritoriu în actele oficiale austriace până la denumirea definitivă de Bucovina, primi o administrație militară condusă de generali comandanți ai

Ruinele Cetății dela Suceava

teritoriului. Numai la 1786 Bucovina primi o administrație civilă, când fu încorporată Galăziei ca o circumscriptie administrativă a acestei provincii, smulsă din teritoriul Poloniei.

Contra încorporării la Galăzia se ridică un energetic protest din

partea clerului și poporului bucovinean, în frunte cu episcopul Dosoftei și boierul Vasile Balș, care cereau pentru „Moldova Austriacă” o administrație autonomă, fiindcă această provincie românească nu se putea încadra în Galia din cauza limbei naționale românești și a credinței ortodoxe, care erau diferite de limba și credința Galienilor

Dar protestele și revendicările Moldovenilor, adică ale Românilor din Bucovina, rămăseră zădarnice până la 1848, când Bucovina fu despărțită de Galia și constituită ca provincie autonomă cu titlul de *ducat*, păstrând ca marcă a țării *capul de zimbru* al Moldovei.

Românii din Bucovina însă nu s-au putut mulțumi cu soluțiunea aceasta, fiindcă ei cerură o autonomie națională și primiră dela Viena o autonomie administrativă cu tendințe centraliste și cu limba germană oficială în administrație, justiție și în instrucțiunea publică.

Aceeași nemulțumire se manifestă și pe tărâmul bisericesc. Administrația austriacă a rupt legăturile canonice ale bisericii din Bucovina cu mitropolia din Iași și a înglobat episcopia de Rădăuți, mutată la Cernăuți, în jurisdicția bisericească a mitropoliei sărbești dela Karlovitz.

După proclamarea Constituției dualiste din 1867, episcopia Bucovinei fu unită cu episcopatele ortodoxe din Dalmatia în faimoasa „Mitropolie a Bucovinei și Dalmatiei”, care s-a desființat numai după reîntoarcerea Bucovinei la Patria Mamă.

Guvernul austriac s'a folosit de toate mijloacele pentru a desconsidera sistematic drepturile limbei naționale și a stânjeni desvoltarea culturală românească. Tot ce simțea românește în Bucovina era prigonit și urgit. Pentru manifestarea unei vieți naționale românești nu era loc în hotarele Bucovinei, iar oamenii cei mai de seamă ai țării, cum au fost eruditul George Popovici și marele istoric Dimitrie Onciu, s'a văzut siliți să emigreze în Regatul liber pentru a putea trăi și simți românește.

Bunurile mănăstirilor bucovinene au fost secularizate și constituite într'un „fond bisericesc”, din mijloacele căruia se întrefine biserică bucovineană și astăzi. Din veniturile acestui fond s'a construit în stil mauro-bizantin noua *Reședință Mitropolitană* cu frumoasa sală de

marmoră, în care s'a proclamat Unirea Bucovinei și s'a inaugurat universitatea românească din Cernăuți.

Pe moșiiile bisericii bucovinene, Austria a înființat colonii străine și anume germane și ucrainiene, în vreme ce țărani români erau urmăriți și asuprimit și silit să emigreze în Regatul liber sau chiar în America.

Politica austriacă a fost mereu ostilă aspirațiunilor naționale și

Racla cu moaștele Sf. Ion dela Suceava

culturale românești. Austria nu vedea cu ochi buni întărirea și prosperitatea României libere, care putea să devină un adevărat Piemont românesc cu revendicări naționale în Ardeal și Bucovina. Din aceste considerații, politica ei față de Români subjugăți a fost mereu o politică de persecuție și de desconsiderare a justelor lor drepturi politice și naționale. Ea se străduia din răsputeri să steargă urmele vechei civilizații moldovenești din Bucovina și să schimbe caracterul etnic românesc al acestei frumoase provincii.

În asemenea condiții era deci firesc ca opoziția românească să se accentueze tot mai mult contra stăpânirii străine, cum a fost cazul cu faimosul proces politic intentat studențimii române dela Universitatea din Cernăuți, pentru că aceasta trimisese o telegramă de aderență la Iași cu ocazia aniversării de 100 ani dela asasinarea voievodului martir Grigore Ghica.

Pentru a contrabalansa acțiunea românească, Austria sprijinea tot mai mult aspirațiunile politice ale elementelor alogene din Bucovina. De o considerație deosebită se bucura elementul ucrainian care a imigrat în Bucovina după ocuparea austriacă, năvălind în masă din Galicia învecinată, unde condițiunile de trai erau cu mult mai grele și mai anevoie de ca în Bucovina românească.

În năzuințele ei de a contribui la înghebarea unei Ucraini Mari pe socoteala Rusiei, Austria sprijinea din răsputeri aspirațiunile politice și naționale ale Ucrainilor din Bucovina, făcându-le mereu concesiuni pe socoteala Românilor băstinași.

Politica aceasta de concesiune pe seama Ucrainilor merse atât de departe, încât în timpul războiului mondial Austria se obligase să cedeze Bucovina Ucrainilor.

Târgul acesta rușinos urma să se facă în schimbul unei canfăti de grâu de un milion de puduri, de care Austria avea nevoie pentru hrana populației sale infometate.

Cu tabachere de aur și cu pungi de galbeni cancelarul Kaunitz și internunțul Thugut cumpăraseră în 1775 Bucovina dela Turci, pentru că după 145 de ani, aceeași Austria Habsburgică, prin cancelarul Czernin, să stea la tocmeală cu Ucraina pentru vânzarea Bucovinei în schimbul unei canfăti de grâu !

Dar acest târg rușinos nu s'a putut face, fiindcă Austria se apropia cu pași repezi de complecta ei descompunere. Loviturile formidabile pe care le primi la Rhin și la Izonzo sguduiră puternic această hibridă și anacronică alcătuire politică, făcând-o să se desfaă în componentele ei.

O sută cincizeci de ani de stăpânire austriacă n'a lăsat în Bu-

covina creațiuni durabile. Tot ce s'a păstrat în Bucovina ca monument de artă a izvorit din spiritul populației băștinașe românești.

Stăpânirea habsburgică a rămas pururea străină de această țară

Mănăstirea Putna

românească, de vechile ei tradiții culturale și artistice. Ea a dăinuit în veșnică vrăjmășie cu spiritul românesc, ce stăpânește aci din moștenire. De aceea înlăturarea acestei stăpâniri devenise un imperativ categoric al vremurilor moderne.

E. MARIVA

Iancu Flondor

V

Propaganda Națională

Dobândirea Independenței, prin cooperarea armatei române la cucerirea Plevnei și prin proclamarea Regatului Român, trezi un mare entuziasm și multă incredere în sufletele Românilor subjugăți. O

Tripticul lui Ștefan cel Mare dela Puțna

România puternică nu putea să se desintereseze de soarta conaționalilor de sub stăpânirea străină. De aceea Austriacii căutau să zădărnică trezirea conștiinței naționale la populațiunea românească și să o țină pe loc în avântul ei politic și național. Față de această

politică, Români nu puteau să adopte o altă atitudine, decât aceea de a-și afirma drepturile lor politice și naționale, atât prin presă cât și prin glasul reprezentanților lor din dieta Bucovinei și din parlamentul din Viena.

Contactul cultural cu frații liberi din Regat întări mereu ideea de unitate culturală care trebuia să fie urmată de cea politică. Noul curent politic-cultural porni dela fineretul intelectual, ce-și făcuse educația sufletească la lectura produselor novei școli literare din România liberă, reprezentată prin marele istoric al neamului Nicolae Iorga și prin revistele conduse de el.

Ideia unității culturale a Românilor de pretutindeni, care trebuia să premeargă unirii politice a tuturor Românilor în hotarele lor etnice și istorice, prinse rădăcini adânci în grupul „Junimii Literare“ dela Cernăuți. Exponenții acestui curent, național și cultural, nu aveau în vedere realizări politice imediate și nici soluții de probleme economice de actualitate, ci ei, reluând firul întrerupt al politicei tradiționale de protest, se adresau direct sufletelor pentru a le întări în ceea ce dință izbăvirii ce trebuia să vină.

Purtătorii de cuvânt ai noului curent iredent susțineau sus și tare că Bucovina este pământ românesc și că ea mai curând sau mai târziu va trebui să fie reîncorporată Moldovei, din trunchiul căreia fusese deslipită.

Astfel se explică faptul că la izbucnirea războiului mondial mii de tineri români bucovineni refuzară să se înroleze în armata austriacă asupratoare și se refugiară în Regatul liber pentru a lupta acolo, alături de conaționalii lor, la sfârșmarea cătușelor seculare și la unirea Bucovinei cu Țara-Mamă.

Odată cu intrarea României în război (August 1916), refugiații bucovineni frecără și ei la datorie, unii combatând pe front, alții servind ca organe de informație și de legătură, iar alții ca scriitori și propagandişti, îndurând cu resemnare, alături de frații lor liberi, jertfele și suferințele războiului. Unii din ei ca Ion Grămadă, Lascăr Luția, și-a găsit pe front moartea de eroi, amestecând sângele lor cu cel

al camarazilor din Regatul liber pentru triumful matei căuze românești, contribuind prin jertfa vieții lor la zdrobirea lanțurilor seculare, sub care gema Bucovina lor mult iubită.

În primăvara anului 1917, rândurile refugiaților bucovineni sporiră în mod considerabil. În bătăliile ce se dăduseră pe frontul de Est între Ruși și Austro-Germani, grupuri compacte de soldați și

Mănăstirea Putna cu mormântul lui Ștefan cel Mare

ofițeri români, cehi, sârbi, polonezi și italieni, căzură în prinsoarea rusească. Din prizonierii aceștia s-au format primele unități de voluntari români din Transilvania și Bucovina, cărora în ziua de 8 Iunie 1917 li se făcu o grandioasă și entuziasă primire la Iași, unde se sărbători înfrâșirea de arme între Românii de pretutindeni.

Steagul tricolor, la care voluntarii bucovineni prestară jurământul de credință, nu era nou pentru ei. Sub cutele aceluias steag biruiră

strămoșii lor în Codrul Cosminului. Dar el aproape un veac și jumătate nu mai fălfăia pe meleagurile Bucovinei. Voluntarii bucovineni erau mânași de conștiința lor națională să îmbogățiască strălucirea tricolorului prin marea izbândă, pe care întreg neamul românesc o aștepta cu deplină incredere dela ei și dela camarazii lor, oțeliți în luptele glorioase dela Oituz, Mărăști și Mărășești. Lor soarta le rezervă marea cinstă de a împlânta din nou steagul tricolor la Suceava și la Cernăuți, unde la 1775 fusese înlocuit cu steagul negru=galben al Habsburgilor.

La 6 Octombrie 1918 „Comitetul Național al Românilor Ardeleni și Bucovineni și al Corpului Ofițeresc de Voluntari“ cereau în numele lor și al fraților subjugăți de acasă, a căror conștiință era siluită și terorizată și deci în imposibilitatea de a se pronunța liber, să fie liberați de sub jugul Monarhiei Austro-Ungare și ca elementul românesc în întregimea lui să fie constituit într'un singur stat național sub domnia dinastiei românești. Ei contestau Monarhiei Austro-Ungare dreptul de a se ocupa de soarta Românilor din Ardeal și Bucovina, deoarece Austro-Ungaria veacuri de-a rândul i-a finit în cea mai rușinoasă robie. Ei cereau ca întreg teritoriul locuit de Români din Monarhia Habsburgică să fie eliberat și să se unească cu Regatul Român aşa cum era prevăzut în tratatul de alianță al României cu Puterile Înțelegerii.

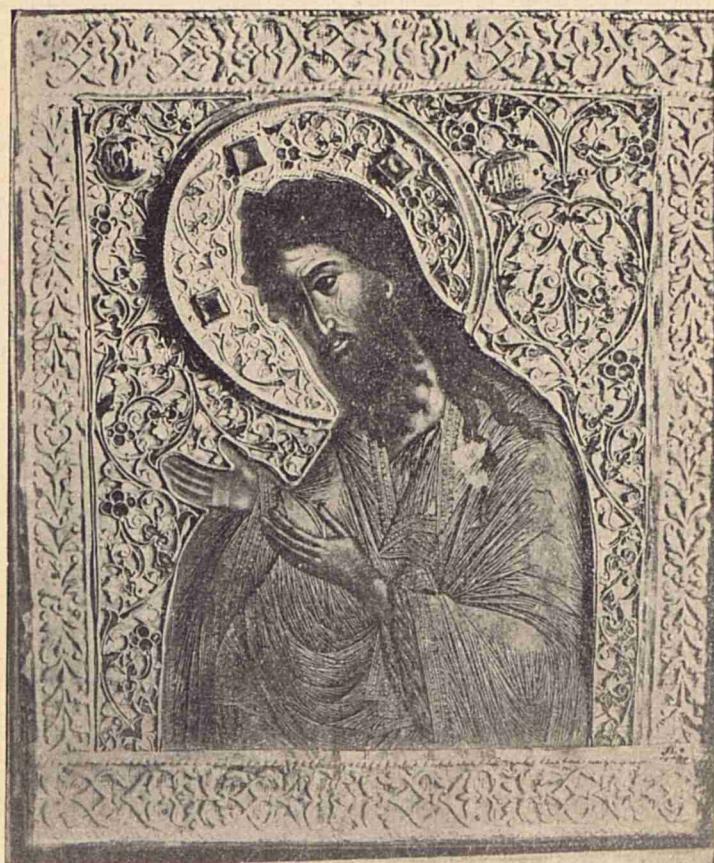
La adresa omagială a refugiaților și voluntarilor bucovineni, Regele Ferdinand I răspunse, zicând :

„În momentele aceste mărețe, când toată suflarea românească se îndreaptă cu rugi fierbinți și cu voință nesfârșită spre apropiata înfăptuire a visurilor de veacuri ale neamului românesc, nu pot decât să mă bucur, când văd cât de fare este între voi credința în ideal, credința în dreptate și credința în virtuțile strămoșești. Această credință m'a călăuzit când am luat armele și ea nu m'a părăsit, cu toate suferințele și cu toate durerile prin care am trecut. Eram sigur că această credință, purtată de milioane de inimi în toate colțurile unde sună dulcele grai românesc, va birui, căci ea netezește orice vale, umplând văile și sfârâmând munții“.

VI

Actul Unirii

Acțiunea refugiaților și voluntarilor români a fost sprijinită efectiv de elementele naționale rămase în Bucovina. Din această armonică

Icoană dela Mănăstirea Putna

colaborare a izvorit actul Ținirii dela Cernăuți, proclamat prin glasul unanim al Românilor Bucovineni.

La 27 Octombrie 1918 s'a întrunit la Cernăuți *Constituanta Bucovinei*, care cerea Unirea Bucovinei cu Țata-Mamă, protestând cu hotărîre contra oricărei mutilări a hotarelor ei istorice în favoarea Ucrainenilor.

Pentru susținerea revendicărilor naționale intră, la 11 Noembrie 1918, armata română în Bucovina pentru a pune capăt stărilor anarhice și a asigura populaționii românești posibilitatea de a se exprima liber asupra viitorului ei.

Vineri la 9 Noembrie 1918 un aeroplano român, pluitind deasupra Cernăușilor, anunță populaționii sosirea armatei române libera-toare, prin următoarea proclamație :

„Răspunzând la chemarea consiliului național al Bucovinei, armata română, din înalt ordin al M. S. Regelui Ferdinand I al României a pășit pe pământul Marelui Voevod Ștefan, pentru a ocrofi viața, avutul și libertatea locuitorilor de orice neam și credință împotriva bandelor de criminali, cari au început opera lor de distrugere în frumoasa noastră țară“.

„Trecând hoțarul pus între noi de o soartă vitregă acum 100 de ani și mai bine, trupele române sosesc în mijlocul vostru, aducându-vă dragostea și sprijinul lor pentru libera împărțire a dorițelor născute din dreptul legitim al popoarelor de a dispune de soarta lor“.

* * *

La intrarea în Bucovina, armata română a fost primită prețindeni cu dragoste și însuflețire de populația dornică de pace și de libertate națională.

Bucovina avea nevoie de un reazim puternic și de o forță militară de care dânsa nu dispunea în acele vremuri, când fii ei, răspândiși pe toate câmpurile de luptă austro-ungară, nu se întorseră încă la vatră. Armata austriacă din Bucovina se găsea în plină debandadă și bandele de haidamaci ucraineni terorizau lumea și amenințau sigur-

ranța zilei de mâine. În clipele acelea, când anarhia cea mai cumplită amenința să pună stăpânire și asupra Bucovinei, veni România în

Icoana din triplie

ajutorul ei, trimițându-i armata liberatoare.

Era în ziua de 11 Noembrie 1918, când dorobanțul român, încercat în luptele crâncene dela Oituz și Mărășești, intră triumfător

în Bucovina. Pretuflindenii armata română a fost primită cu dragoste și încredere, fiindcă ea venia să asigure pacea și liniștea populației.

Intrarea armatei în Cernăuți a fost o zi de sărbătoare pentru capitala Bucovinei. De acolo armata pătrunse fără împotrivire și rezistență până la Ceremuș și Nistru, aducând populației pacea mult dorită. Ea pătrunse chiar adânc în Pocuția poloneză pentru a scuti populația de acolo de jafurile și turburările anarhice.

Prinț'o acțiune armonică între „Comitetul Refugiaților și Voluntarilor“ din Iași și a „Consiliului Național“ din Cernăuți s'a căzut de acord la proclamarea Unirii necondiționate a Bucovinei cu Regatul României.

Pentru ziua de 28 Noembrie 1918 s'a convocat la Cernăuți Congresul General al Bucovinei pentru „stabilirea raportului politic al Bucovinei față de Regatul Român“.

Reprezentanții legali din județele Bucovinei, ascultând expunerea președintelui, votară cu mare entuziasm moțiunea de unire ce avea următorul cuprins :

„*Congresul General al Bucovinei, întrunit Joi 28 Noembrie 1918 în Sala Sinodală din Cernăuți, considerând că dela fondarea Principatelor Române, Bucovina care cuprinde vechile ținuturi ale Sucevei și Cernăuților, a făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s'a încheiat ca Stat;*

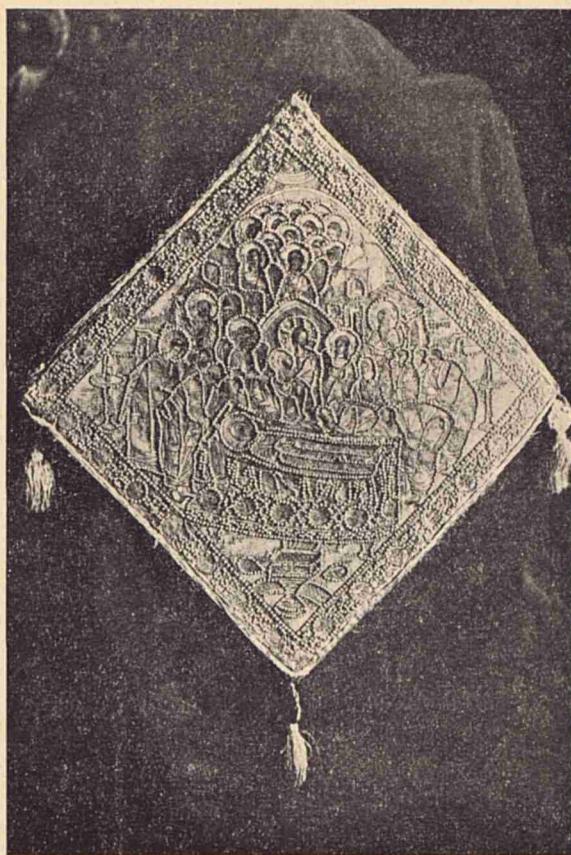
Considerând că în cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie dela Suceava, gropnițele domnești dela Rădăuți, Putna și Sucevița, precum și multe alte urme de amintiri scumpe din trecutul Moldovei ;

Considerând că fii acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea acelorași domnitor au apărăt de-a lungul veacurilor fința neamului lor împotriva tuturor încălcărilor din afară și cotropirii străine ;

Considerând că în 1774 Bucovina prin vicleșug a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a sila alipită Coroanei Habsburgilor ;

Considerând că 144 ani poporul bucovinean a îndurat suferin-

tele unei ocârmuiiri străine, care îi nesocotea drepturile naționale și care prin strâmbătăși și persecuții căuta să-i înstrăineze firea și să-l

Epitaf dela Putna

învrajbească cu celelalte neamuri cu care el voește să trăiască ca frate;

Considerând că în scurgerea de 144 ani Bucovinenii au luptat ca niște mucenici pe toate câmpurile de bătălie în Europa sub steag

străin pentru menținerea, slava și mărirea asupriorilor lor și că ei drept răsplătă, aveau să îndure micșorarea drepturilor moștenite precum și izgonirea limbei lor din viața publică, din școală și chiar din biserică ;

Considerând că în acelaș timp poporul băştinaș a fost împiedicat sistematic de a se folosi de bogățiile și izvoarele de producție ale acestei țări și a fost despoiat în bună parte de vechea moștenire ;

Considerând că cu toate aceste Bucovinenii n'au pierdut nădejdea că ceasul măntuirii, așteptat cu atâta dor și suferință, va sosi și că moștenirea lor străbună, făiată prin granițe nelegiuite, se va reînregi prin realipirea Bucovinei la Moldova lui Ștefan și că ei au nutrit veșnic credința că marele vis al neamului se va înfăptui când toate țările române dintre Nistru și Tisa se vor uni într'un stat național unitar ;

Constată că ceasul acesta mare a sunat !

Astăzi, când după sfârșări și jerife uriașe din partea României și a puternicilor și nobililor ei Aliați, s'au întronat în lume principiile de drept și umanitate pentru toate neamurile, și când în urma loviturilor zdrobitoare Monarhia Austro-Ungară s'a sguduit din temeliile ei și s'a prăbușit și când toate neamurile încătușate în cuprinsul ei și-au câștigat dreptul de liberă hotărire de sine, cel dintâi gând al Bucovinei desrobite se îndreaptă către Regatul României de care ea totdeauna a legat nădejdea desrobirii sale.

Drept aceea noi, Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind investiți singuri cu puteri legiuioare, în numele Suveranității Naționale, hotărîm :

„*Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colaciu și Nistru, cu Regatul României*“.

VII

Regele Ferdinand și Unirea

Moțiunea a fost votată cu mare însuflețire de Congres. O delegație cu 15 membri s'a prezentat Regelui Ferdinand I la Iași pentru a prezenta moțiunea.

Totodată s'a trimis o telegramă omagială în numele Congres-

Biserica dela Rădăuți cu mormântul lui Bogdan Descalecătorul

sului către Regele Ferdinand I, prin care Congresul îl proclamă „Rege și Domn Liberator și Purtător de grijă al Bucovinei“ și-L rugă să primească sub sceptrul ocroitor al Majestății Sale Bucovina eliberată,

reînădând astfel firul istoric, ce fusese rupt cu silnicie înainte de un veac și jumătate.

Congresul a mai trimis o telegramă omagială *guvernului francez* prin care îl vestea că populația Bucovinei, în virtutea drepturilor po-
poarelor de a hotărî singure de soarta lor, a votat, în unanimitate, rea-
lipirea Bucovinei în vechile ei hotare la Regatul Român. Pătrunși
de adâncă admirătie pentru măretele principii de libertate și dreptate,
de care Franța a fost călăuzită în acest război, și de sincera recu-
noștință pentru jertfele desinteresate aduse de nobila națiune franceză
pentru triumful acestor principii, Ministerul Franței la București fu
rugat să notifice guvernului francez votul unanim al Congresului Ge-
neral al Bucovinei și să-i sălămăcea simțimintele de veșnică mul-
țumire și recunoștință.

La telegrama aceasta președintele Congresului, Iancu Flondor, a
primit în aceeași zi următorul răspuns din partea domnului Saint-
Aulaire, ministrul Franței la București.

„Sunt adânc mișcat de simțimintele nobile ce le exprimați
Franței în numele Congresului General al Bucovinei ca și gândul
că ați aflat de bine să-i exprimați în deosebi dragostea Dvs. către
țara mea, tocmai în momentul când proclamați Unirea cu România.

„Eu mă simt îndemnat să împărtășesc aceasta guvernului Re-
publicei, rugându-l să apere justa cauză a Românilor.

„Franța a rămas credincioasă misiunei sale mari în lume.

„Noi nu vom uită niciodată că Români, frați de sânge ai Fran-
ților, au făcut pentru același ideal aceleași sacrificii.

„E voința acestor martiri care poruncește să rămânem uniți
pentru totdeauna.

„În numele guvernului francez, cât și în numele meu aduc fe-
licitări Generoasei Dvs. Națiuni, Regelui Dvs. loial și credincios și
Bucovinei, nouei provincii române, cât și Domniei-Voastre personal
a cărui acțiune, exemplu și autoritate au ajutat aşa de util realizarea
idealului român“.

În aceleași simțăminte de caldă simpatie a răspuns la telegrama Congresului și d-l *Auriti*, însărcinatul de afaceri al Italiei.

„Am onoarea să vă anunț primirea telegramei Dvs. la care n'am putut răspunde decât acum primind-o cu întârziere.

„Principiul naționalităților ca bază a fundării statelor a fost pro-

Mănăstirea Sucevița

clamat de un bărbat de stat italian și susținut de poporul italian într'o sută de ani de lupte și de armatele italiene în patru războaie.

„Astăzi, înfăptuindu-se realizarea acestui principiu în toată Europa, Italia se bucură de eliberarea celorlalte popoare subjugate ca și de aceea a proprietăților săi fii și cu adâncă mulțumită și emoționată ea privește la România care sub sceptrul Regelui său, prin vigilența armatei sale și prin credința poporului său înfăptuește unitatea rasei sale.

„Eu nu voi lipsi de a duce telegrama Dvs. la cunoștința gu-

vernului și, mulțumindu-vă pentru amabilele Dvs. expresiuni, aduc din partea-mi cele mai sincere felicitări pentru fericirea și prosperarea României-Mari".

Rezoluțiunea Congresului General a fost supusă consfințirii regale și astfel prin decretul-lege din 30 Decembrie 1918 s'a decretat că Bucovina „în cuprinsul granițelor sale istorice este și rămâne de-a pururi unită cu Regatul României".

Îndată ce se întruni primul parlament al României-Mari, din care făceau parte și solii Bucovinei, în ședința Camerii din 29 Decembrie s'a ratificat decretul-lege privitor la Unirea Bucovinei. Iar la 31 Decembrie 1919 s'a promulgat legea prin care Unirea Bucovinei și încorporarea teritoriului ei în Regatul României deveni un fapt istoric investit cu putere de lege.

Tot atunci parlamentul român a ratificat și actele de Unire dela Chișinău și Alba-Iulia, prin care Statul Român iși întregise teritoriul în vechile sale hotare dintre Nistru și Tisa. Întregirea aceasta s'a făcut pe baza dreptului de autodeterminare a Românilor subjugăți prin votul lor liber și prin expresia hotărâtă a voinței lor de a trăi uniți pentru vecie cu frații lor în România liberă.

* * *

Mai rămăsese ca hotărîrile Adunărilor dela Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia să primească recunoașterea internațională la Congresul de pace ce se întrunise la Paris.

Actul Unirii dela Cernăuți fu recunoscut de Austria prin art. 95 a tratatului de pace dela Saint Germain, prin care Austria renunță în ceeace o privește în favoarea României la toate drepturile sale asupra Bucovinei, rămânând ca frontieră să se fixeze definitiv de Principalele Puteri Aliate și Asociate.

Diferendele ce s'au iscat pe chestiunea trasării frontierei între România și Polonia s'au putut aplana în mod favorabil prin Convenția de frontieră româno-polonă din Ianuarie 1928 și astfel actul Unirii dela Cernăuți din Noembrie 1918 a primit recunoașterea internațională, iar Bucovina se reîntoarsee cu hotarele ei neștirbite la sânul Patriei-Mame. Astfel s'a reparat după 144 ani o nedreptate istorică prin reîntregirea Moldovei.

VIII

Bucovina sub administrația națională

Unirea Bucovinei cu Patria-Mamă s'a făcut într'o vreme când lumea, încercată de suferințele celui mai crâncen războiu, era dornică

Epitaful lui Ieremia Movilă dela Sucevița

de liniște și pace. Toată lumea își dădea seama de importanța marilor act politici prin care se plămădia neamul românesc întregit un mare și strălucit viitor. Sămânța neîncrederii, pe care oficialitatea habsburgică timp de un veac și jumătate o sădise în sufletele chinuite ale Românilor din Bucovina, față de tot ce era românesc și îndeosebi față de Statul Român, de așezările sale și de chemarea sa politică și culturală la gurile Dunărei, dispăruse ca prin farmec din sufletele bucovinene. Toată lumea înțelege astăzi să recunoască și să aprecieze marea operă de civilizație de care Statul Român a înțeles să o desăvârșească în aşa de scurtă vreme în Bucovina.

Toate crizile neseroioase au amușit și astăzi, după 20 ani de muncă stăruitoare, putem constata cu o mulțumire sufletească că toți cetățenii acestei provincii, fără deosebire de rasă și credință, aderă din dragoste și convingere la Statul Român și apreciază după merit sfârșările și străduințele acestuia de a păstra ordinea și liniștea internă și de a crea condiții prielnice de dezvoltare culturală și economică pentru toți cetățenii deopotrivă.

La opera aceasta de alipire organică a Bucovinei la Statul Român, la silințele de îmbunătățire a stării economice și administrative, scurta stăruință obștești de întărire și consolidare a patriei unite s-au grăbit să contribue toți oamenii de bine din Bucovina cu toată drăgoștea, cu tot spiritul lor de jertfă și patriotică abnegație. Din Bucovina nu s'a ridicat nici un glas de protest contra nouilor stări de lucruri, ci dimpotrivă cu toții fără deosebire, au recunoscut în faptul reîntoarcerii Bucovinei la Patria-Mamă o reparare a unei nedreptăți istorice și o împlinire a unor revendicări naționale, drepte și întemeiate. Unirea constituie un act de recunoaștere generală că Bucovina, prin așezarea ei geografică, prin tradițiunile ei politice și culturale și prin unitatea de rasă a populației ei băștinașe face parte integrantă din teritoriul Statului Român și din patrimoniul istoric al națiunii române.

Faptul acesta a fost de altfel recunoscut și de areopagul politic al lumii, întrunit în Conferința de pace la Paris care a considerat ca juste și întemeiate drepturile naționale ale Românilor asupra Bucov-

vînei întregi, în vechile ei hotare, așezate de vrednicia moldovenească de-alungul fluviilor Nistru și Ceremuș.

Populația Bucovinei, fără deosebire de rasă și credință, a recunoscut dela început că în nici o altă combinațiune politică interesele ei culturale și economice nu puteau fi apărate și satisfăcute mai bine ca în hotarele Statului Român. și cu drept cuvânt, fiindcă ospitalitatea

Mănăstirea Voroneț

și toleranța religioasă a Românului băstinaș nu s'a manifestat nicăieri mai larg ca în Bucovina, unde foști cetățenii trăesc în pace și bună înțelegere, iubindu-și țara deopotrivă și contribuind prin munca și hărțicia lor la înflorirea și propășirea ei.

Stăpânirea românească a venit să dea dovedă de aceste simțiminte și să continue aplicarea lor cât mai largă.

Leguiurile care s-au promulgat după Unire îmbrățișează, cu aceeași

dragoste și cu același simț de dreptate, pe toți bunii Români. Reformele mari sociale, ca legea agrară, legea conversiunii datorilor agricole, ca refacerile regiunilor distruse de războiu, ca reclădirea biscrișilor, școlilor și a futuror așezămintelor publice, ca noua împărțire administrativă și judecătorească, s-au făcut cu deopotrivă dragoste și grija pentru nevoile populației infregi. La alegerile pentru Corpurile Legislativе au participat totdeauna toți cetățenii și și-au afirmat drepturile lor politice fără nici o restricție. Iar în Corpurile Legiuitoare au fost reprezentate totdeauna toate grupările politice în raport cu numărul și importanța lor.

Noua Constituție Română din Februarie 1938 acordă nouilor cetățeni români cu mult mai mari drepturi și mai multe libertăți ca vechea „lege fundamentală de stat” austriacă din 1867. Ea pune capăt frământărilor politice fără nici un rost, care zădărnicau munca rodnică a cetățenilor pașnici și periclitau mersul normal al închegării și consolidării naționale.

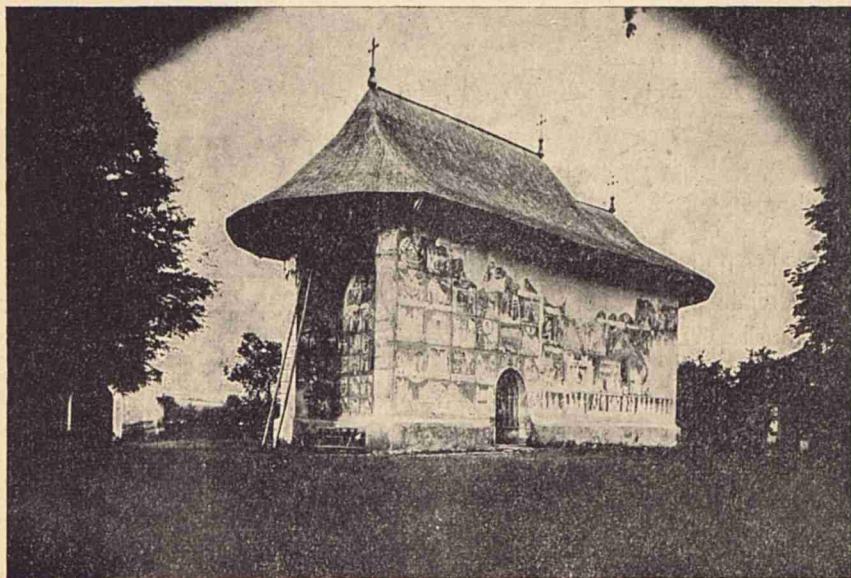

Săteni din Bosancea, jud. Suceava

IX

Viața economică

Unirea Bucovinei cu Regatul României, pe lângă marele sa însemnatate istorică și națională, a adus și o serie întreagă de im-

Biserica dela Arbore

bunătăți practice pentru binele populației, sprijinind țărăniminea prin reforma agrară și conversiunea datorilor agricole și dând un nou avânt vieșii economice și industriale prin înglobarea Bucovinei în marele și bogatul domeniu economic al României Mari.

Înainte de Unire viața economică din Bucovina era aproape

sufocată, din cauza îngustimii hotarelor ei și din cauza depărtării prea mari de Marea Adriatică cu care Bucovina pusea comunica numai prin Triest după un ocol peste Lwów, Cracovia, Viena, Graz și Lubliana.

După Unire, odată cu hotarele politice, s'au lărgit și debușurile economice ale Bucovinei. Barierile vamale spre Basarabia și Moldova au dispărut ca prin farmec, astfel că astăzi Basarabia de Nord deopotrivă cu județele Dorohoi, Botoșani și Baia și-au regăsit centrul vieții lor economice la Cernăuți, unde, în zilele de iarmaroc se întâlnesc, ca în vremurile străbune, negustori și săteni de la Dorohoi, Botoșani, Hotin și Bălți, ba chiar și dela Soroca pe Nistru. Sătenii Bucovineni pot încărca produsele lor de material lemnos și străbate cu ele până în cele mai depărtate cătune ale județelor moldovene și basarabene, pentru a se întoarce de acolo cu cereale, lână, piei și alte produse, cari nu se găsesc îndeajuns în Bucovina.

Pe lângă apropierea și înfrăjirea sufletească între cetățenii provinciilor unite, vedem încheagându-se înaintea ochilor noștri relațiuni comerciale prin schimb direct de mărfuri și de produse ca și în vremurile vechi.

Înainte de Unire populațiunea Bucovinei se aprovizia cu mii de vagoane de porumb din Vechiul Regat cu învingerea multor dificultăți de transport și vămuire. Astăzi aprovizionarea se poate face în condiții cu mult mai ușoare. Prin Unire, Bucovina și-a redus în mod semnificativ distanța ce o desparte de mare. Galațul și Constanța sunt cu mult mai aproape ca Triestul. În deosebi a profitat orașul Cernăuți pe urma Unirii, căci vechea capitală a Bucovinei a luat un mare avânt economic din cauza lărgirii esențiale a debușului său și din cauza aşezării sale la drumul de legătură și mare circulație a României cu Varșovia, Berlinul și Ostende.

Stăpânirea austriacă a stânjenit mereu dezvoltarea industriei în Bucovina, fiindcă ea avea un interes să devină de a păstra această provincie ca un debușeu pentru produsele sale industriale. Sub stăpânirea românească a început să se desvolte în Bucovina o frumosă

activitate industrială care cauță debușeuri pentru produsele ei în toate orașele din țară.

Înălță după Unire începu în Bucovina marea opera de consolidare și de aşezare a stăpânirii românești. Era nespus de mult de făcut atunci când, după un război de 4 ani și după repetate ocupări rusești, Bucovina a ajuns o adevărată pustietate. Satele și orașele pe unde

Femei în fața bisericii din Arbore

se așezase frontul austro-rus erau prefăcute în ruină și numai grămezile de dărâmături mai indicau locul unde înainte de război se ridicau gospodării sătești. Populația ce se întorcea extenuată și slăbită de captivitatea rusească sau de pe frontul austriac nu găsea adăpost decât, în bordei subterane, umede și întunecoase ca în vremurile primitive.

Dar și în regiunile mai depărtate de front, trupele de ocupație ruse sau austro-ungare luaseră la plecare cu sine până și cenușa

din vatră. Școalele și bisericile erau în cea mai mare parte dărămate, căile ferate, drumurile și podurile erau impracticabile, serviciile publice se găseau în completă desorganizare și în imposibilitate de a funcționa. Aprovizionarea populației era aproape inexistentă. Dările publice nu se puteau încasa. Văduvele și orfanii rămaseră fără ajutor. Circulația fiduciară era redusă la minim. Funcționarii publici rămăseseră fără plată, astfel că administrația publică se văzu similară să facă imprumuturi pe la bănci particulare pentru acoperirea cheltuielilor mai urgente. O stare de neliniște și de nesiguranță domnea pretutindeni, iar în unele părți ale Bucovinei neajunsurile și nevoile mânau populația la mișcări violente și anarchice.

Iată care era situația Bucovinei, care se înforcea la Patria Mamă desorganizată și complet epuizată. Nu era deci lucru ușor pentru administrația românească de a intra în stăpânirea unei moșteniri atât de grele. Totuși administrația românească, susținută și sfătuită de oameni pricepuți și gata la orice jertfă, s'a dovedit capabilă de a reorganiza o țară în plină descopunere, de a o reface, a o ridica din starea de mizerie în care se găsia și de a o îndruma, cu pricepere și energie, pe calea propășirii.

Regele Ferdinand și Prințesa Elisabeta la Putna 1920

X

Administrația românească și Reforma Agrară

Prin decretul-lege pentru administrația Bucovinei din Decembrie 1918 s'au adus ordine în treburile publice. Prin acest decret-

Mănăstirea Dragomirnei

lege administrația Bucovinei fu încredințată unui ministru delegat al guvernului român, care exercita puterea administrativă prin secretari-sufi la ramurile de administrație cele mai importante.

În Aprilie 1920 ministrul delegat fu înlocuit printr'un președinte al comisiei regionale de unificare, care avea însărcinarea să lichideze serviciile regionale și să treacă atribuțiunile lor asupra resorturilor ministeriale corespunzătoare din București.

La 1922 opera de unificare administrativă era terminată. Ea s'a desăvârșit cu multă chibzuință și crujare, fără jignirea intereselor locale. Operațiunea aceasta s'a făcut prin ordonanțe și decizii ministeriale cu respectarea vechilor legiuiri locale bucovinene. Cum însă aceste legiuiri nu mai corespundeau în toate cerințelor noi, create prin Unirea cu România, era firesc ca guvernul român să se gândească la convocarea Corpurilor Legiuifoare pentru România întregită.

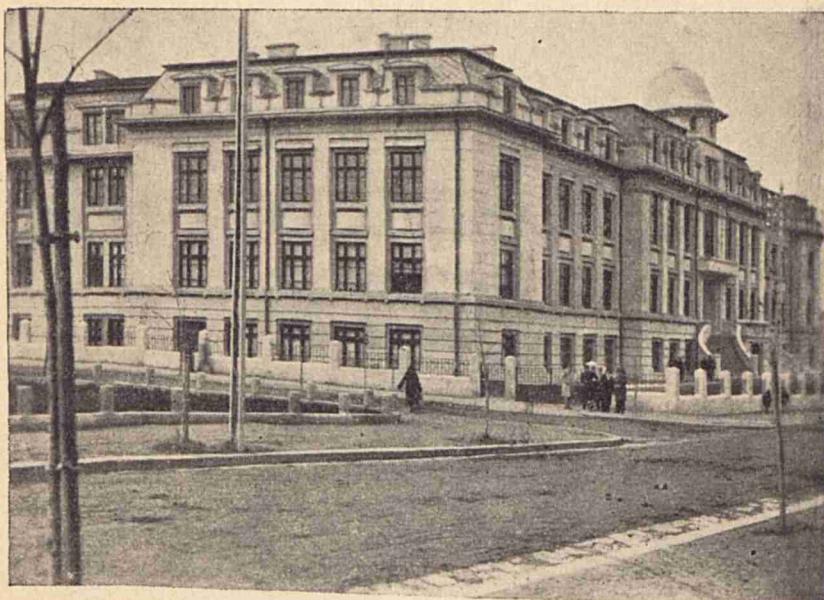
Vechea lege electorală din Vechiul Regat nu mai corespundea novei situații. Și cu atât mai puțin această lege putea fi întinsă asupra nouilor provincii. De aceea era necesar să se promulge o nouă lege electorală pentru țara întreagă. Aceasta s'a și făcut și în Noembrie 1919 s'a înfrunit la București primul parlament al României întregite, iar Bucovina a avut cinstea ca Mitropolitul ei, fericitul Vladimir Repta, să prezideze primul Senat al României Mari ca președinte de vîrstă.

În timpul acesta guvernul român era preocupat de problema agrară care se impunea și în Bucovina. Și aici, ca și în celelalte părți ale Statului Român, țărânamea obijduită și neîndreptăjită de veacuri cerea pământ pentru îmbunătățirea existenței sale. Înțând seamă de această legitimă cerere s'a alcătuit un decret-lege de reformă agrară prin care s-au expropriat 561 moșii cu o suprafață de 75.798,52 ha de pământ cultivabil care a fost distribuit în loturi până la 5 hectare la 76.911 săteni bucovineni.

Cum însă în Bucovina țărânamea era supraîncărcată de datorii, Statul a trebuit să intervină prin o lege pentru conversiunea datoriilor agricole. Prin legea de conversiune dela 1934, Bucovina s'a bucurat

de un regim special prin faptul că datoriile agricole au fost reduse cu 70%, iar plata restului de 30% urmând a se face în rate mici în timp de 17 ani.

Concomitent cu această mare operă de dreptate socială s-au săvârșit acte însemnate privitoare la refacerea satelor și orașelor distruse

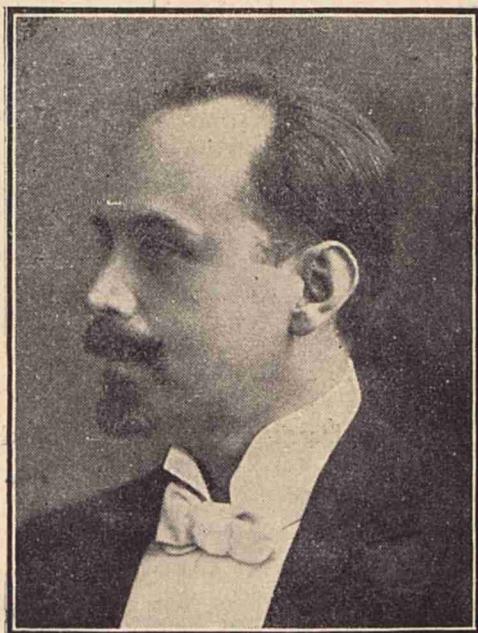
Noua clădire a Universității din Cernăuți

de război, la reconstruirea bisericilor și a caselor parohiale, la reclădirea localurilor de școală ce fuseseră dărâmate în timpul războiului, refacerea căilor de comunicație, a spitalelor și așezămintelor de asistență socială.

Refacerea înaintea încet din cauza lipsei de mijloace materiale și nevoile și neajunsurile pricinuite de război erau foarte mari și greu de satisfăcut. Cu toate acestea guvernul român n'a cruțat nici muncă nici cheltuiala pentru a veni în ajutorul populaționii bucovinene, rea-

lizând o operă de refacere și de îmbunătățire pe toate tărâmurile, vrednică de cea mai deplină laudă și recunoștință.

În epoca aceea s'a început și s'a dus la bun sfârșit și opera de legiferare unitară pentru România întregită. Această operă a fost încununată cu votarea Constituției și promulgarea ei la 20 Martie 1923. Prin noua Constituție atât Bucovina cât și celelalte provincii surori intrară sub regimul larg și liberal al Statului Român unitar. În temeiul novei Constituții s'au întocmit și celelalte legiuiri speciale cum este legea cultelor, legea administrativă, legea organizației judecătoreschi și legea învățământului de toate gradele. În Februarie 1938 aproape unanimitatea cetățenilor români s'a rostit prin plebiscit pentru noua reformă consituțională, reclamată de nevoile vremurilor de astăzi.

Ion I. Nistor

XI

Viața culturală

Prin legea cultelor s'a dat o soluție bună și definitivă problemei bisericești din Bucovina și problemei fondului bisericesc din această

Mănăstirea Homorului

provincie. Biserica bucovineană făcea parte din Mitropolia Moldovei, având un vechi sediu episcopal la Rădăuți. La anexarea Bucovinei de către Austriaci, biserică bucovineană fusese smulsă din legăturile ei canonice cu mitropolia Moldovei și supusă patriarhiei sârbești dela

Carlovitz. Decenii întregi fruntașii vieții politice din Bucovina cerură despărțirea bisericii bucovinene de patriarhia sârbească și unirea ei cu mitropolia română a Transilvaniei. Cererea aceasta însă n'a fost băgată în seamă de guvernul austriac. Dar îndată după proclamarea dualismului austro-ungar guvernul din Viena consimți la crearea unei mitropolii ortodoxe și astfel luă ființă la 1873 Mitropolia Bucovinei și Dalmăciei cu un sinod mitropolitan ortodox la Viena. În situația aceasta a rămas biserică bucovineană până la proclamarea Unirii când mitropolitul Vladimir fusese reîntegrat în scaunul mitropolitan din Cernăuți, din care fusese ridicat de către Austriaci în timpul războiului sub pretext de loialitate față de statul austriac.

După Unire mitropolitul Bucovinei intră ca membru în Sf. Sinod al bisericii autocefale române, iar mitropolia Bucovinei primi ca episcopie sufragană nou înființata episcopie a Hotinului și Bălșilor, satisfăcându-se astfel dorințele legitime ale credincioșilor ortodocși din Bucovina. De asemenea s'a incredințat administrația fondului bisericesc, ce s'a alcătuit din domeniile mănăstirești și episcopști din Bucovina, consiliului eparhial în frunte cu mitropolitul. Sub Austriaci bunurile acestea se administrau de guvernul din Viena.

Biserică bucovineană a primit, prin noua lege a cultelor, autonomia ei cu dreptul de a-și administra averile și a alege organele de conducere. Ca corp reprezentativ al întregei biserici bucovinene s'a constituit adunarea eparhială a Bucovinei.

Prin noua lege administrativă, Bucovina fu împărțită în 5 județe cu personalitate juridică și cu o largă administrație locală.

Prin legea organizării judecătorești, Bucovina a primit o curte de apel și trei tribunale noi pe lângă cele două existente din vremea Austriacilor. Crearea curții de apel la Cernăuți a satisfăcut una din cele mai ardente dorințe a justițiabililor bucovineni, care pe vremea Austriacilor nu avea o curte proprie, ci era supusă curții de apel din Lwów, capitala Galiciei.

Stăpânirea românească nu și-ar fi împlinit îndeajuns menirea ei civilizațoare, dacă nu ar fi luat în noua provincie toate măsurile pentru

promovarea și adâncirea învățăturii și adâncirea culturii. În acest scop s'a organizat și s'a completat învățământul de toate gradele, s'au construit localuri noi și s'au înființat școale profesionale și de meserii. Pentru pregătirea corpului didactic primar s'a înființat la Cernăuți o nouă școală normală de fete pe lângă cea de băieți existentă încă pe vremea stăpânirii Austriei. În învățământul secundar s'au realizat

Palatul Mitropolitan din Cernăuți

progrese simțitoare față de epoca austriacă, creindu-se pe lângă liceele și gimnaziile existente altele noi în centrele cele mai importante.

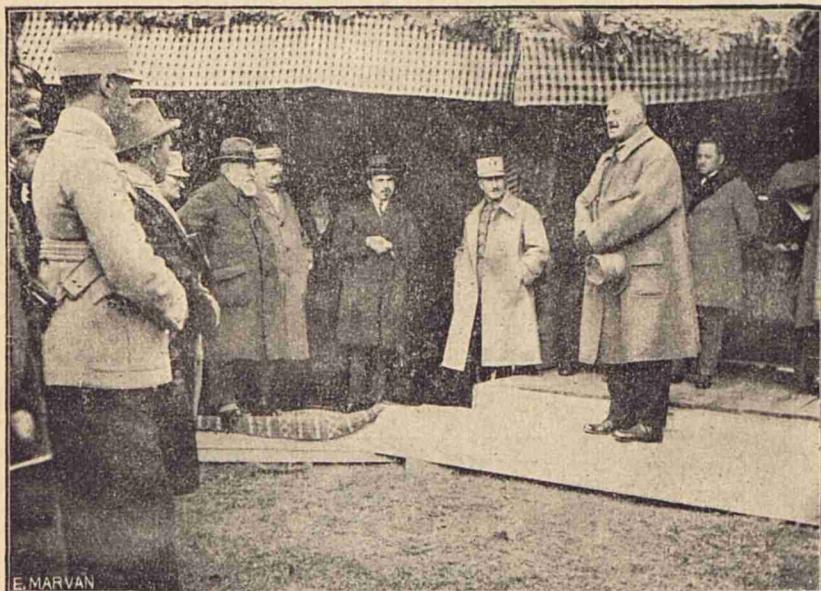
Deasemenea s'a reorganizat și Universitatea Regele Carol II-lea din Cernăuți, care din germană ce era, a devenit o universitate românească, primind un nou avânt în activitatea ei științifică și culturală.

Deasemenea au luat ființă la Cernăuți un Teatrul Național și un Conservator de muzică și artă dramatică.

Ministrul Al. Constantinescu citește în fața altarului improvisat actul de împroprietărire a sătenilor din Calafindești
Balcauji, Granițești și Țibeni (29 August 1922)

Pe vremea stăpânirii austriace limba de predare în școalele de toate gradele era limba cea oficială germană. Limba majorității populației băştinașe, adică limba română nu era admisă decât în câteva școli rurale și ca obiect facultativ în unele din gimnaziile și liceele publice. În felul acesta guvernul austriac înțelegea să impună Românilor modul lor de gândire și simțire și să-i înstrăineze de cultura lor

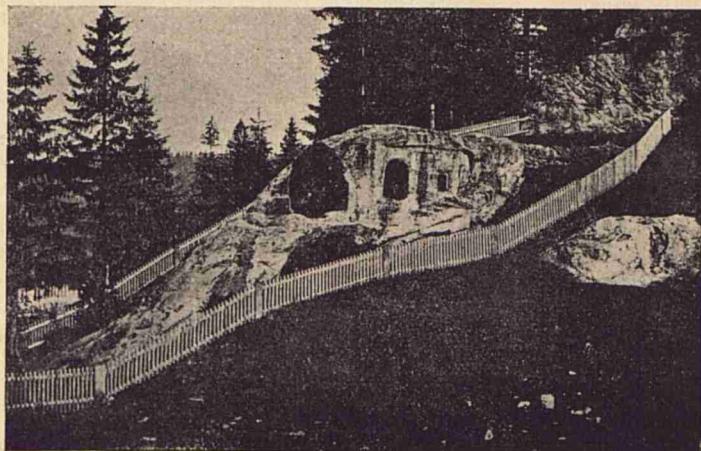
Improprietăarea din Berhomet (1923). Contele Gh. Vasilco, față fiind și generalul Berthelot, vorbește țăranoilor improprietării

națională. Împotriva acestor năzuințe dușmănoase au luptat mereu Români și au reușit să-și păstreze și sub stăpânirea străină conștiința națională și spiritul de solidaritate și de aspirații naționale, comune cu frații lor din Regatul liber și din toate celelalte provincii românești. Prin actul Unirii lupta lor a fost încununată de cea mai strălucită izbândă.

Astfel vedem că timp de 20 ani, câți s-au strecut dela proclamarea actului de Unire dela Cernăuți, Bucovina s'a învrednicit de foată grija și solicitudinea unei ocârmuirii părintești. Stăpânirea românească, spre deosebire de cea străină, s'a străduit să trezească și să cultive simțimântul de dragoste și incredere față de noua stare de lucruri și să realizeze progrese și îmbunătățiri pe toate fărâmurile vieții publice.

Prin o bună și cinsită administrație, prin respectarea legii și legalității, prin preocupări permanente de ordin național și cultural și prin grija neîntreruptă pentru îndrumarea și încurajarea vieții economice, comerciale și industriale, prin crearea de camere profesionale, de agricultură, de comerț și industrie și de muncă, prin încurajarea meserilor și protecția muncii, prin sporirea creditului și încurajarea cooperăției s'a putut realiza un real progres. De aceea putem constata cu adâncă mulțumire sufletească că stăpânirea românească îi Bucovina, în timp de 20 ani, a fost cât se poate de rodnică și a realizat progrese vădite în toate ramurile de activitate publică și particulară.

Să dea Dumnezeu ca și în deceniile ce vor urma, acest bilanț activ să sporească și mai mult pentru binele cetățenilor și pentru consolidarea și propășirea patriei române.

Chilia lui Daniil Sihastrul dela Putna

Teatrul Național din Cernăuți

Noul palat al Asigurărilor Sociale din Cernăuți

Căminul de Ucenici Ion I. Nistor din Cernăuți

Majestatea Sa Regele Carol al II-lea la inaugurarea noului Palat
al Universității din Cernăuți

XII

Înflorirea Bucovinei sub domnia M. S. Regelui Carol al II-lea

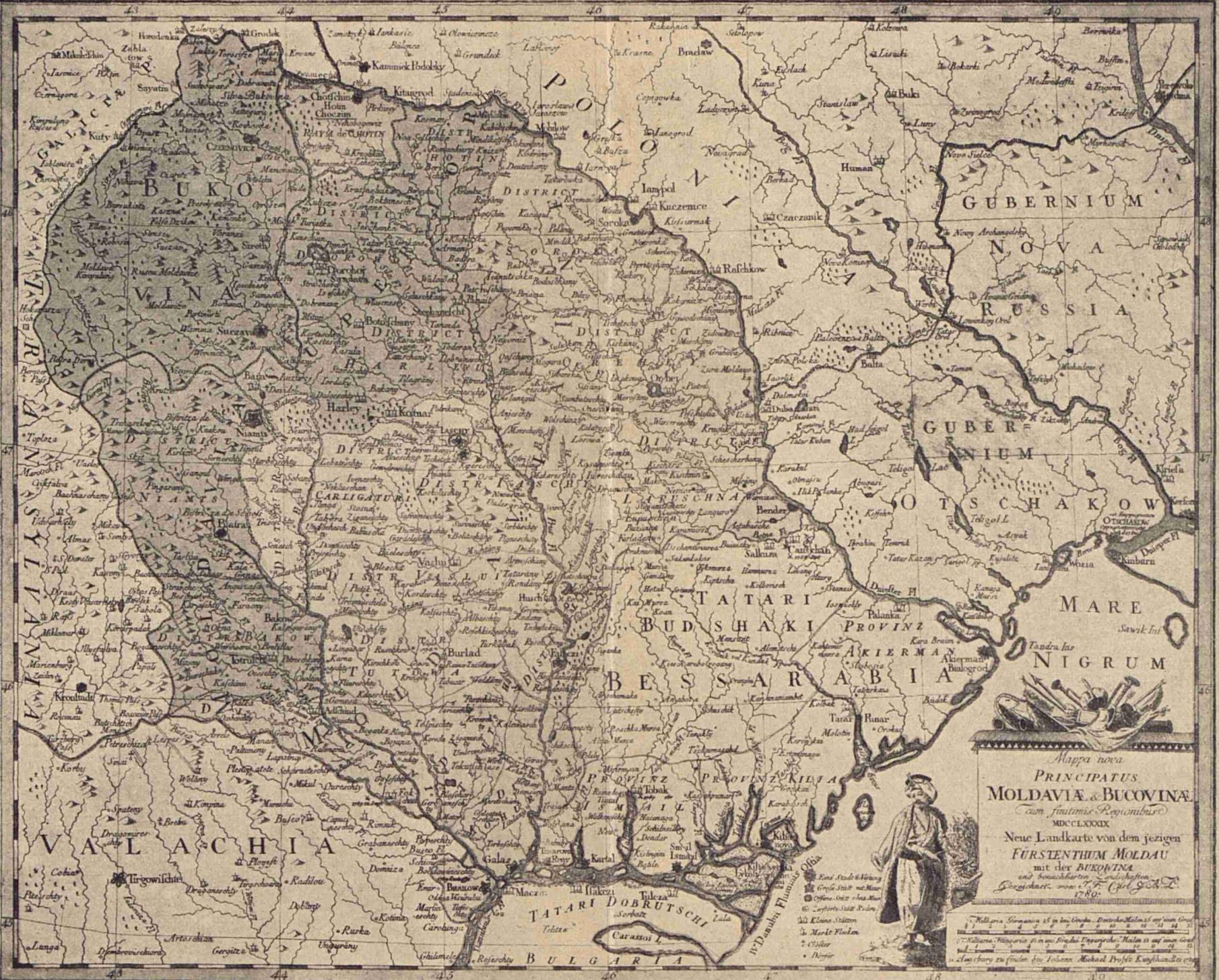
Prin unirea futuror provinciilor române cu țara mamă în 1918 s'a împlinit visul de veacuri al poporului român. La înălțimea marelui act erau de sigur frunții, exponenți ai credințelor naționale din provin-

M. S. Regele la înfrarea în Universitate

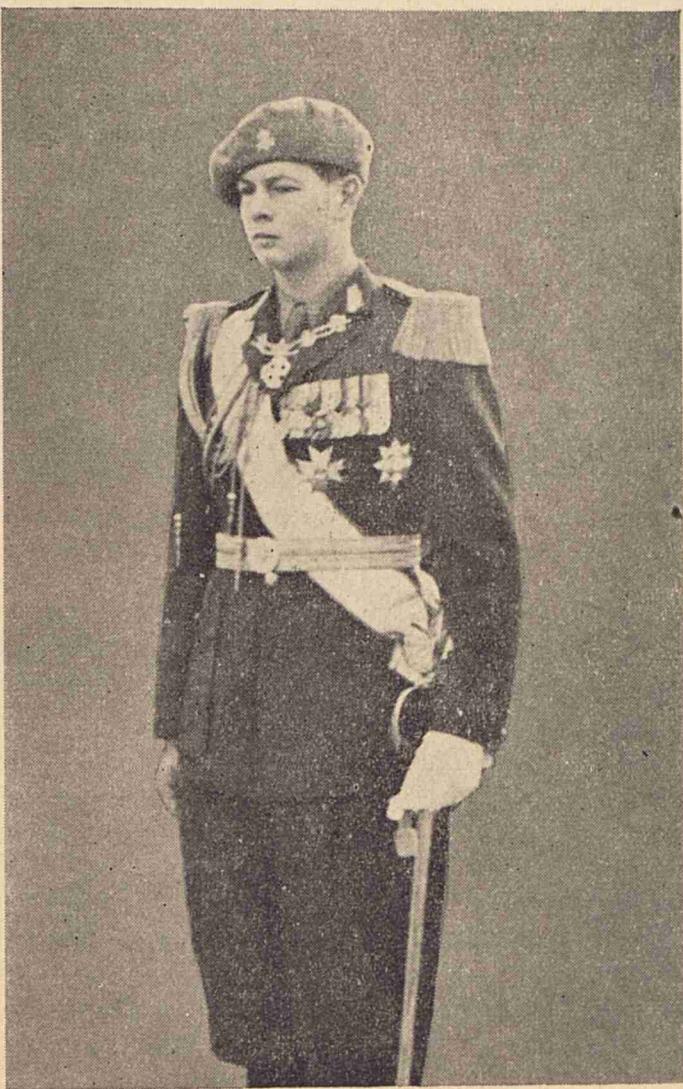
cile subjugate, precum și intelectualii, în mare parte voluntari, plecați să moară pe frontul datoriei, acolo unde glasul neamului ii chema.

Regele Ferdinand Întregitorul, cel care cu mâna pe sabie, a făiat drum avântului nostru în istorie, a înțeles jertfa de sânge cu care fiecare Român contribuise pentru înfăptuirea idealului comun și în măsura cea mai largă a răsplătit neamul acesta prin mariile reforme sociale ce le-a prezidat.

M. S. Regele Carol al II-lea

A. S. R. Marele Vœvod Mihai de Alba Iulia

M. S. Regele Carol II, Consolidatorul, pășind glorioș pe urmele Augustului Său Părinte, s'a arătat, din primele începuturi ale domniei, preocupat de unificarea sufletească a poporului Său și de consolidarea statului în raporturile sale cu străinătatea.

Opera aceasta de mari proporții și care necesită timp, crește sub ochii noștri. Instituții de cultură, așezăminte sociale, iau ființă și se dezvoltă. Marile probleme ale neamului află o atenție continuă și se bucură de sprijinul cel mai larg din partea M. Sale Regelui. Înalta Sa grijă pentru toate categoriile sociale, pentru sănătatea publică, pentru bunul trai al muncitorimii, se face resimțită în modul cel mai binefăcător.

Dar pentru a se identifica la fața locului cu nevoile țării, M. S. Regele a întreprins acele vizite în toate provinciile unite, care au înspărit pe veci icoana Suveranului în sufletul poporului.

Bucovina a avut fericirea să-L vadă pentru înfăția oară pe Augustul Rege în Mai 1933.

Această vizită a însemnat pentru poporul bucovinean o renaștere și frezire la viața românească. Instituția cea mai înaltă din Bucovina, Universitatea Cernăuțeană, care mai păstra ceva din atmosfera vechei stăpâniri austriace, a primit cu cea mai adâncă satisfacție ngăduința regală de a purta numele „Universitatea Regele Carol al II-lea“. Tot atunci M. S. Regele a fost promovat doctor honoris causa la toate facultățile Universității Caroline.

Vizitarea monumentelor istorice din Bucovina în special la măștirea Putna, unde doarme somnul de veci marele voevod Ștefan, a mărturisit atașamentul viu și dragostea ce M. S. Regele o poartă străvechelui Tări=de=Sus a Moldovei.

A doua vizită a M. S. Regelui în Bucovina a avut loc în Octombrie 1935, cu ocazia manevrelor regale ce s'au desfășurat pe meleagurile bucovinene. Atunci M. S. Regele a participat la serbarea restaurării mănăstirii Putna, devenind al doilea ctitor al acestui sfânt lăcaș. Cu această ocazie a avut loc, într'un cadru impresionant, inaurarea noului local al Universității din Cernăuți.

Poporul bucovinean a avut deosebită satisfacție să-și vadă Su-

M. S. Regele Carol al II-lea, ţinând discursul Său la inaugurarea noului
Palat al Universității din Cernăuți

Sosirea M. S. Regelui, a Marelui Voievod și a membrilor guvernului la Bucșoaia

veranul în finită de campanie, cercetând satele și luând contact cu păturile largi ale populației rurale.

Soli ai solicitudinei Sale pentru ameliorarea stării materiale și fizice a țării, neau vizitat satele din Bucovina, echipele regale studențești, a căror străduințe pe teren, au lăsat îmbunătățiri simțitoare și urme neșterse pe unde au trecut.

Dar mărturia cea mai vie care leagă Bucovina de gândurile și susținutul M. Sale Regelui, peste orice convențiuni sociale, este darul

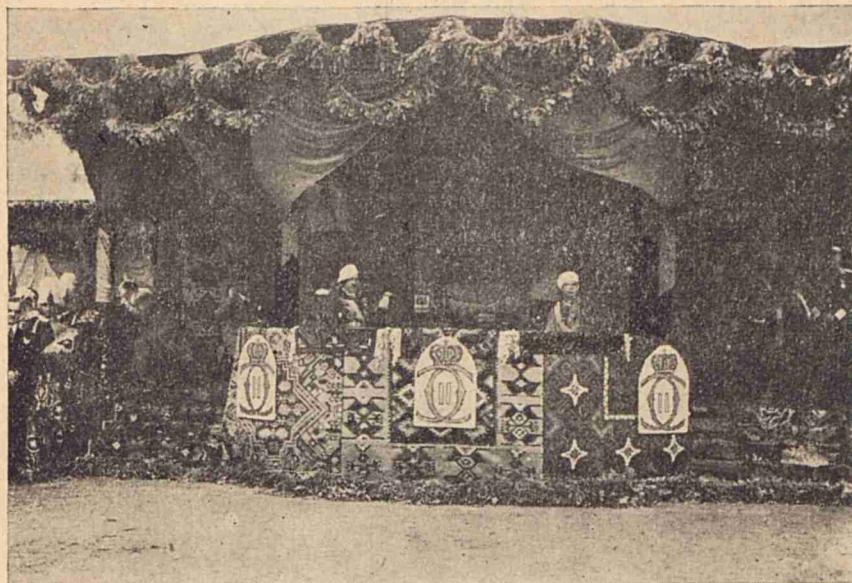
M. S. Regele și Marele Voevod Mihai trec în revistă frontul Arcașilor la Bucșoaia

făcut cșpitalității bucovinene, trimițând pe Marele Voevod Mihai în primăvara din 1936 în Bucovina să cunoască stările din această parte a țării, să iubească datinile, obiceiurile și frumosul costum bucovinean, care-l prinde atât de bine.

Popasul Său prin satele de munte și șes, pe la stânele cu ciobani sfătoși, pe la horele din sărbători, unde pasul Său a bătut mărunt în ritmul jocului sau s'a avântat furtunos cuprins bărbătește de flăcăi chipeși, va rămâne ca o amintire de neuitat, una din acele cari chezășuesc legături de adâncă temeinicie.

Pentru a treia oară M. S. Regele, însoțit de Marele Voevod

Mihai a vizitat Bucovina în Iulie 1937, când la întoarcerea din Polonia, a descins la Bucșoaia din județul Câmpulung, unde a luat parte la festivitățile încadrării arcașilor bucovineni în oficiul de educație a tinereții române. Cu acea ocazie M. S. Regele a binevoit să primească proclamarea Majestății Sale de Mare Vornic al Arca-

Tribuna regală la Bucșoaia

șilor și să îngăduie investirea Marelui Voievod Mihai cu brâul de căpitan al arcășimei bucovinene. La aplauzele frenetice ale țărănimii bucovinene s'a cufremurăt văzduhul de măreția momentelor trăite la Bucșoaia. Sufletul românesc din Bucovina în credințele și ideurile sale străbune. Fie ca rodnicia celor clipe înălțătoare să sporească și să nu aibă sfârșit, iar dulcea noastră Bucovină, să inflorească mereu sub oblăduirea românească în hotarele României Mari, una și ne-despărțită !

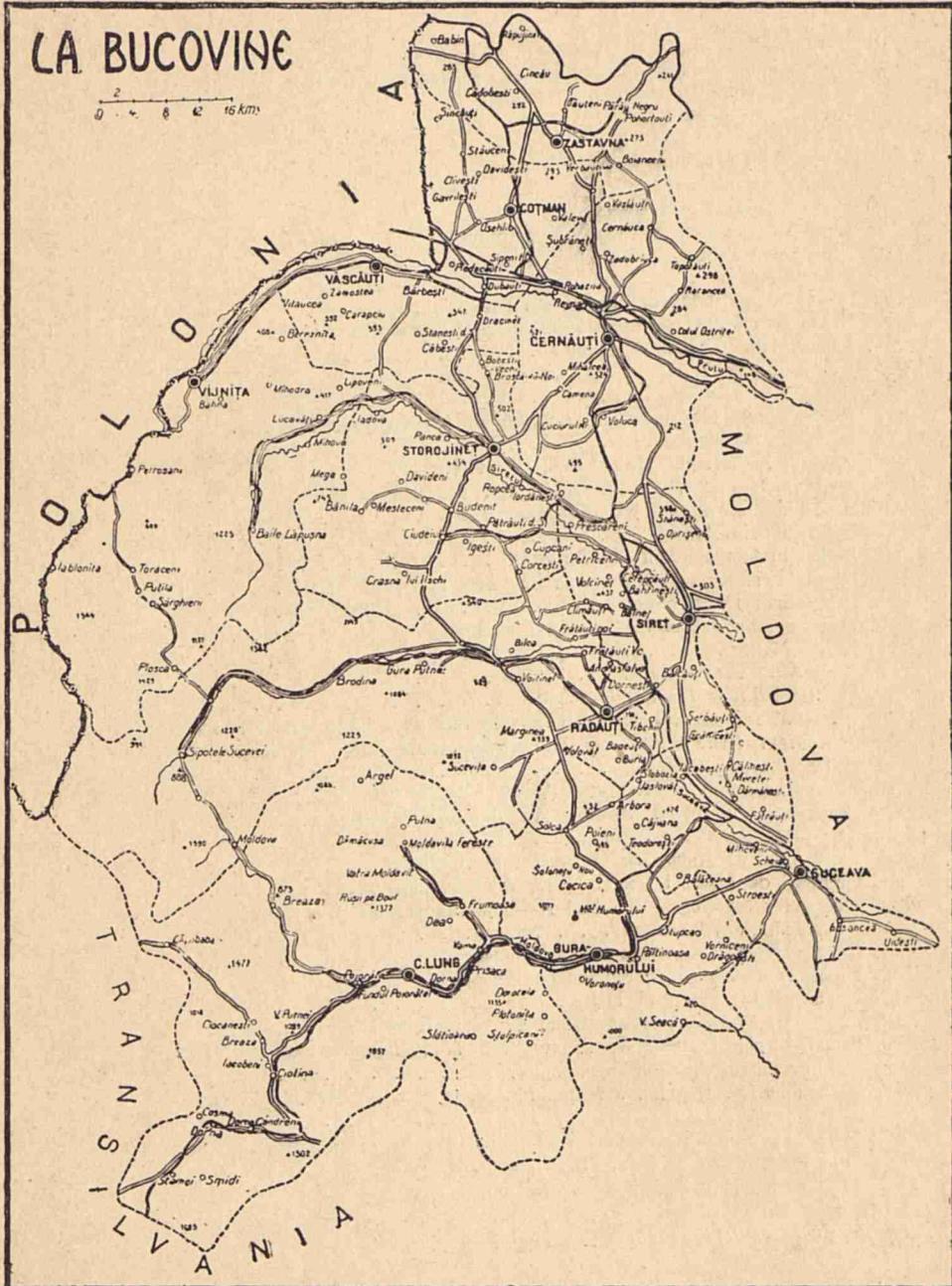
Poporul român din Bucovina vede în M. S. Regele Carol al II-lea pe Stăpânul drept, pe Suveranul înțelept și pe Regele iubit și aşteptat de veacuri, iar în Marele Voievod Mihai, garanția că această drăgoste adâncă va dăinui în veci.

Sătean din Bucovina

LA BUCOVINE

0 2 4 6 8 10 12 14 16 KM.

ILUSTRĂIUNI

Pag.

1. Hora în piața Unirii din Cernăuți, la 28 Noembrie 1918	7
2. Mitropolitul Vladimir, Ministrul Nistor și Generalul Zadik la 10 Mai 1919	7
3. M. S. Regina Maria	8
4. Regele Ferdinand I	9
5. Stema Moldovei	10
6. Mitropolitul Vladimir Repta	11
7. Cetatea Sucevei	13
8. Ruinele Cetății dela Suceava	15
9. Racla cu moaștele Sf. Ion dela Suceava	17
10. Mănăstirea Putna	19
11. Iancu Flondor	20
12. Triplicul lui Ștefan=cel=Mare dela Putna	21
13. Mănăstirea Putna cu mormântul lui Ștefan=cel=Mare	23
14. Icoană dela Mănăstirca Putna	25
15. Icoana din triplie	27
16. Epitaif dela Putna	29
17. Biserică dela Rădăuți cu mormântul lui Bogdan Descălecătorul	31
18. Mănăstirea Sucevița	33
19. Epitaful lui Ieremia Movilă dela Sucevița	35
20. Mănăstirea Voronej	37
21. Săteni din Bosancea, jud. Suceava	38
22. Biserică dela Arbore	39
23. Femei în fața bisericii din Arbore	41
24. Regele Ferdinand și Prințesa Elisabeta la Putna 1920	42
25. Mănăstirea Dragomirnei	43
26. Neua clădire a Universității din Cernăuți	45
27. Ion I. Nistor	46
28. Mănăstirea Homorului	47
29. Palatul Metropolitan din Cernăuți	49
30. Ministrul Al. Constantinescu cîște ce în fața altarului improvizat actul de improprietărire a sătenilor din Calafindești, Balcăuți, Grănicești și Țibeni (29 August 1922)	50
31. Improprietărea din Berhomet (I923). Contele Gh. Vasilco, față fiind și generalul Berthelot, vorbește țărănilor improprietării	51
32. Teatrul Național din Cernăuți	53
33. Noul palat al Asigurărilor Sociale din Cernăuți	53
34. Căminul de Ucenie Ion I. Nistor din Cernăuți	54
35. Majestatea Sa Regele Carol al II-lea la inaugurarea noului Palat al Universității din Cernăuți	54
36. M. S. Regele la intrarea în Universitate	55
37. Planșa Principatului Moldovei cu Bucovina	56
38. M. S. Regele Carol al II-lea	58
39. A. S. R. Marele Voievod Mihai de Alba Iulia	59
40. M. S. Regele Carol al II-lea, vorbind la inaugurarea noului Palat al Universității din Cernăuți	61
41. Sosirea M. S. Regelui, a Marelui Voievod și a membrilor guvernului la Bucșoaia	61
42. M. S. Regele și Marele Voievod Mihai trec în revistă frontul Arcașilor la Bucșoaia	62
43. Tribuna regală la Bucșoaia	63
44. Sătean din Bucovina	64
45. Harta Bucovinei	65

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
1. Unirea Țărilor Române	5
2. Bucovina, leagănul Moldovei	11
3. Anexarea Bucovinei la Austria	23
4. Bucovina sub administrația austriacă	15
5. Propaganda națională	21
6. Actul Unirii	25
7. Regele Ferdinand și Unirea	51
8. Bucovina sub administrația națională	35
9. Viața economică	39
10. Administrația românească și Reforma agrară	40
11. Viața culturală	47
12. Inflorirea Bucovinei sub domnia M. S. Regelui Carol al II-lea	55
13. Ilustrații	66

21130 Tiparul Glasul Bucovinei

Lei 30.—